

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การบริหาร ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีศักยภาพการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีศักยภาพการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีศักยภาพการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีศักยภาพการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาต่างกันในพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยสอบถามเกี่ยวกับภารกิจงานด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานวิชาการ

2. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับภารกิจงาน การบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยสอบถามเกี่ยวกับภารกิจงานด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ

2. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับภารกิจงาน การบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอความร่วมมือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ตามตัวแปรวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe 's Method)

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

สรุปผล

1. ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละภารกิจพบว่า ภารกิจที่อยู่ในระดับมากคือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ส่วนการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวม ผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพในการทำงานไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาแต่ละภารกิจ พบว่าภารกิจการบริหารทั่วไป มีศักยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภารกิจอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน ตามประสบการณ์ในการบริหาร ในภาพรวมและแต่ละภารกิจ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน ตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวม และแต่ละภารกิจ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน ตามเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละภารกิจ พบว่า ภารกิจ 2. ภารกิจการบริหารงานบุคคล และ 4 ภารกิจการบริหารงานวิชาการ มีศักยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภารกิจอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาตามภารกิจ 4 ภารกิจ คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารงานตามภารกิจ 3 ภารกิจมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ คือ ภารกิจด้านการงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป มีเพียงภารกิจเดียวที่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง คือ ภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ ในแต่ละภารกิจนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพในการบริหารอยู่ในระดับค่อนข้างดี ไม่มีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานภายในโรงเรียน มีเพียงบางงานในแต่ละภารกิจเท่านั้นที่น่าจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ (1) ภารกิจด้านการบริหารทั่วไป ที่จะต้องมี

การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มีความสามารถในการวางแผนจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ วางแผนจัดการศึกษาตามโครงการพระราชดำริ และพัฒนาบุคลากรให้เรียนรู้ ด้าน IT ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พิษณุโลก (สำนักงานโครงการนาร่องเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก, 2545) ที่ได้สรุปรายงาน การดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัด โดยเฉพาะประเด็นการปฏิบัติงานของข้าราชการครูภายในโรงเรียนว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อช่วยส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ข้าราชการครู ต้องการให้หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแนวทางและหารูปแบบการพัฒนา ความรู้อย่างต่อเนื่อง (2) ภารกิจด้านการบริหารงานบุคคล โดยจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถจัดสวัสดิการ และหาแนวทางแก้ปัญหาหนี้สินครู วางแผนการสรรหาและพัฒนาบุคลากรที่มุ่งเน้นให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในโรง เรียนอย่างต่อเนื่อง ปัญหาส่วนใหญ่ของข้าราชการครูที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัด การเรียนการสอนก็คือการขาดขวัญกำลังใจที่เนื่องมาจากเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการ ที่ได้รับค่อนข้างน้อย ทำให้ข้าราชการครูสร้างภาระหนี้สินให้เกิดขึ้นเองจนเกินกำลังที่จะบริหาร จัดการทางการเงินได้นั้นเอง การที่จะแก้ปัญหาคุณภาพหนี้โรงเรียนจึงต้องขึ้นอยู่กับสภาพการ ดำเนินชีวิตของข้าราชการครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในหนังสือปฏิวัติการศึกษาไทย เรือง แก้ว แดง, 2541 : 155 – 158) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของครูว่ามีผลโดยตรงต่อคุณภาพทาง การศึกษา นักเรียนที่เรียนกับครูผู้มีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี ทิศนคติต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนกับครูผู้ขาดความพร้อมทางด้านดังกล่าว ซึ่งก็คือครูที่มี ปัญหาหนี้สินค่อนข้างมากนั่นเอง (3) ภารกิจด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่ามี การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มีความสามารถจัดตั้งกองทุนทางการศึกษา และบริหารงานกองทุน รวมทั้งสวัสดิการอื่นๆ โดยการระดมทรัพยากรจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีความรู้ ความสามารถที่จะเตรียมการ และสร้างความเชื่อมโยงการขอตั้งงบประมาณเก่า – ใหม่ ได้อย่างเหมาะสม เพราะโรงเรียน จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของการบริหารงานด้านงบประมาณให้เป็นการใช้จ่ายงบประมาณ แบบเน้นผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติงานด้านการบริหารงานงบประมาณ (สำนักงานโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษา, 2544) ที่ได้เน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบของ การบริหารงานงบประมาณที่เป็นภารกิจซึ่งโรงเรียนจะต้องดำเนินการ เพราะเป็นผลจาก การกระจายอำนาจสู่ โรงเรียน โดยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการด้านงบประมาณอย่าง เป็นอิสระ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงาน (Performance Based Budgeting) (4) ภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่ามี การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเทียบโอนระดับ โรงเรียน และมีความสามารถในการวางแผนสร้างครูแกนนำและครูเครือข่าย ซึ่งการปฏิบัติงาน

ที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารงานวิชาการที่เป็นงานใหม่สำหรับการศึกษา ก็คือเรื่องของการเทียบโอนทางการศึกษานั้นเอง (สำนักงานโครงการนําร่องปฏิรูปการศึกษา, 2544) ได้กำหนดรายละเอียดไว้ตามคู่มือการปฏิบัติงานโครงการนําร่องปฏิรูปการศึกษาว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบของการเทียบโอนผลการเรียน และสามารถพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งสามารถนำผลการเทียบโอนไปใช้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ ที่ทำการเปรียบเทียบ ตามลักษณะตัวแปรด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และเขตพื้นที่การศึกษามีสาระสำคัญในการนำเสนออภิปราย ดังต่อไปนี้คือ

1. ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

ในการดำเนินงานตามโครงการนําร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ด้านวุฒิการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ปริญญาตรี กำลังศึกษาปริญญาโท และปริญญาโท ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน ในการดำเนินงานตามโครงการนําร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม ผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาแต่ละภารกิจแล้วพบว่า มีอยู่ 3 ภารกิจ ที่ผู้บริหารมีศักยภาพไม่แตกต่างกันคือ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารด้านวิชาการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งให้มีเพียงภารกิจด้านการบริหารทั่วไป ที่ผู้บริหารมีศักยภาพต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทมีศักยภาพสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนอีก 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี และกำลังศึกษาปริญญาโท ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานโครงการทดลองนําร่องเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก, 2545) ที่ได้รายงานความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทว่ามีวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานอย่างชัดเจน วางแผนดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลการบริหารได้ค่อนข้างละเอียด ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

ในการดำเนินงานตามโครงการนําร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ด้านประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 ระดับ คือ น้อยกว่า 10 ปี ระหว่าง 10-20 ปี และตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนําร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวมและแต่ละภารกิจผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในทุกภารกิจ ผู้บริหารโรงเรียนทุกกลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานตามสาระสำคัญแต่ละภารกิจไม่ได้ยิ่งหย่อนต่อกันหากพิจารณาเปรียบเทียบรายละเอียดของแต่ละภารกิจดังกล่าวจะพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพการบริหารด้านงานบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน

ทั่วไป และด้านวิชาการตามลำดับ เมื่อการปฏิรูปการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารภารกิจการงานดังกล่าวนั้น ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนทุก โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งจะนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3. ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในการดำเนินงานตามโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ด้านขนาดของ โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการวิจัย พบว่าศักยภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา ในภาพรวมและแต่ละภารกิจ ผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในทุกภารกิจ การกระจายอำนาจเกี่ยวกับการ บริหารจัดการทางการศึกษาตามโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาให้แก่โรงเรียน เป็นการกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ได้ระบุว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องได้ รับการกระจายอำนาจมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดกลางต้องได้รับการกระจาย อำนาจมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก หรือโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องได้รับการกระจายอำนาจมาก กว่าโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ทุกโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันได้รับการกระจายอำนาจโดย เท่าเทียมกัน เป็นไปด้วยความเสมอภาค ไม่มากหรือน้อยกว่ากัน ทั้งในเรื่องภารกิจ และ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติของภารกิจงานผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาด ทุกโรงเรียนจึงต้อง พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ จนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายหลังจากที่ได้รับการกระจายอำนาจแล้ว เมื่อทุกคนล้วนที่จะต้องพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ก็ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคน ต่างก็พยายามพัฒนาตัวเองทั้งการเข้าร่วมอบรม สัมมนาการประชุม การประชุมเชิง ปฏิบัติการ การรับฟังการประชาพิจารณ์และการให้ความรู้ด้วยวิธีการอื่นๆ เป็นการสร้าง ศักยภาพให้ตนเองสิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนขนาด ต่างกันมีศักยภาพที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ ทดลองนาร่องปฏิรูปการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก (สารปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 5) ที่ได้ระบุ ภารกิจการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติงานตามกรอบที่คู่มือการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการได้ กำหนดไว้ โดยไม่มีการยกเว้น ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นการ สนับสนุนให้ทุกโรงเรียนต้องดำเนินการเหมือนกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั่นเอง

4. ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในการดำเนินงานตามโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ด้านเขต พื้นที่การศึกษาทั้ง 5 เขต คือ เขต 1 ประกอบด้วยอำเภอเมืองพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วย อำเภอวังทองและอำเภอเนินมะปราง เขต 3 ประกอบด้วย อำเภอชาติตระการและอำเภอ

นครไทย เขต 4 ประกอบด้วยอำเภอพรหมพิรามและอำเภอวัดโบสถ์ และเขต 5 ประกอบด้วยอำเภอบางกระทุ่มและอำเภอบางระกำ ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละภารกิจ มีภารกิจด้านการบริหารงานบุคคล และด้านภารกิจการบริหารงานวิชาการ มีศักยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ส่วนอีก 2 ภารกิจคือ ภารกิจการบริหารทั่วไป และภารกิจการบริหารงานงบประมาณไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย การบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งทดลองกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบต่างกรม แต่กระทรวงเดียวกัน พบว่า ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนของเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 และ เขต 4 นั้น แตกต่างกันเนื่องจากเกิดขึ้นจากปัจจัยพื้นฐานหลายประการด้วยกัน อาทิ ความแตกต่างระหว่างเขตพื้นที่ตั้งของสถานศึกษา จำนวนบุคลากรภายในสถานศึกษา ความรู้ความสามารถของข้าราชการครู ตลอดจนกฎข้อบังคับส่งเสริมสนับสนุนและการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ของเขตพื้นที่การศึกษา มีความแตกต่างกันตามภารกิจดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานโครงการทดลองนำร่องเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก, 2545) ที่รายงานการสรุปผลการดำเนินงานของสำนักงานโครงการว่าปัญหาของการดำเนินงานในสถานศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพรหมพิราม วัดโบสถ์ ชาติตระการและนครไทย มีค่อนข้างมาก เพราะความห่างไกลของสถานศึกษาที่ทำให้การคมนาคมไม่สะดวก ความขาดแคลนตัวบุคลากร วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการศึกษาที่นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญของปัญหา ส่วนภารกิจด้านการบริหาร ทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณนั้น ส่วนใหญ่เป็นภารกิจที่ได้รับมอบอำนาจจากส่วนกลางเหมือนกันทุกโรงเรียนและเป็นภารกิจที่มีความเปลี่ยนแปลงค่อนข้างแตกต่างจากเดิมมาก จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจจนพร้อมที่จะปฏิบัติตามบทบาทของภารกิจที่ได้รับมอบอำนาจ เป็นผลให้ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาหาความรู้ และมีศักยภาพที่ใกล้เคียงกันโดยทุกโรงเรียนพยายามสร้างคุณภาพทางการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จะต้องศึกษาภารกิจทุกภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจให้มีความรู้ความเข้าใจจนเกิดศักยภาพที่จะพัฒนาการศึกษาตามบทบาทความรับผิดชอบของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ศึกษาในเทศกในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ควรใช้ผลการวิจัยที่พบไปใช้สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการกำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานตามภารกิจของโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ

3. หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกเขตพื้นที่การศึกษา ใช้ผลการวิจัยเพื่อวางแผนกำหนดแนวทางส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามภารกิจของโรงเรียนได้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาศึกษาจากส่วนกลาง

4. หน่วยงานทางการศึกษาส่วนกลาง ใช้ผลการวิจัยเพื่อการปรับปรุงสาระสำคัญของภารกิจที่ต้องการกระจายอำนาจสำหรับกำหนดนโยบายทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนความภารกิจที่มีการกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติภารกิจตามสภาพจริง

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจกับพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน

3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อการกระจายอำนาจเพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติการ ในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนในโรงเรียน

